ASIGURAREA „FRANCO-ROMÂNĂ“

Bucureşti, Griviţei 23

acordă ABONAŢILOR „UNIVERSULUI“

PREMII DIN OFICIU

în numerar şi lozuri ale Loteriei Statului. Cadouri în obiecte. Despăgubiri moştenitirilor, oricare ar fi vârsta abonatului. Trageri generale lunare şi speciale de premii cari nu se scad din capitalul asigurat. — Asigurări pe durată de plată foarte scurtă şi chiar cu primă unică şi cu plata în efecte la cursul nominal. — Asigurări cu plata DUBLĂ a capitalului asigurat. — Asigurare de zestre. — Asigurarea copiilor dela orice vârstă (chiar şi dela naştere), cu un premiu din oficiu pentru studii, de 10.000 lei la 7 ani, alţi 10.000 lei la 11 ani şi 30.000 lei la 18 ani.

Se poate cere trecerea ratelor plătite dela o asigurare veche — chiar dacă nu e la curent — la o asigurare nouă — făcută în condiţiunile sus arătate.

— CEREŢI INTREAGA SERIE DE PROSPECTE PENTRU ASIGURĂRILE SUS ARĂTATE —

Buletin arheologic şi numismatic

MUZEUL MUNICIPIULUI BUCUREŞTI

de CONST. MOISIL

Muzeul municipiului Bucureşti este o dovadă din cele mai evidente de importanţa ce o prezintă o astfel de instituţie pentru cunoaşterea istoriei unui oraş, a unei localităţi.

Până la 1930, când s'a înfiinţat acest muzeu, mulţumită înţelegerii superioare a d-lui Dem. I. Dobrescu, pe atunci primar general al Capitalei, istoria Bucureştilor nu se cunoştea decât începând cu veacul al XV-lea. Astăzi, în urma cercetărilor întreprinse de conducătorii

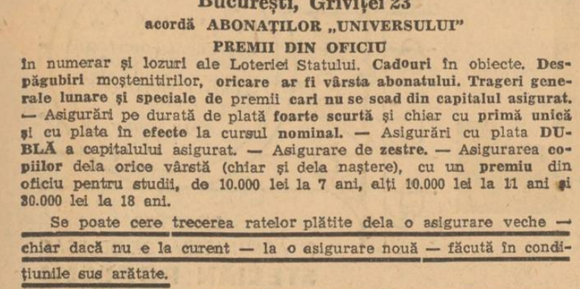

Fig. 1. — CERAMICA TIP BUCUREŞTI

acestui muzeu, posedăm un mare număr de informaţii despre existenţa aşezării de aci în timpurile preistorice, greco-romane şi bizantine până în veacul al VI-lea d. Cr., despre starea culturală a locuitorilor ei în această lungă perioadă de timp şi despre legăturile lor comerciale cu popoarele vecine.

De asemenea din veacul al XV-lea şi până astăzi nu se cunoşteau decât prea puţine

Fig. 2. — MONETA DACA

fapte şi evenimente în legătură cu acest oraş, care în cursul timpului a fost capitala Ţării Româneşti. Astăzi şi această epocă din istoria Bucureştilor este în mare parte lămurită destul de amănunţit, tot prin activitatea depusă în cadrul Muzeului municipal.

Se cade prin urmare să aducem toate laudele atât d-lui Dinu V. Rosetti, conducătorul secţiei preistorice şi antice a

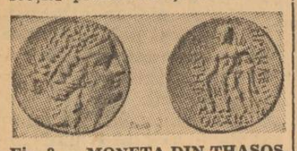

Fig. 3. — MONETA DIN THASOS

muzeului, cât şi d-lui Gh. D. Florescu, conducătorul secţiei medievale, moderne şi contimporane.

De un an însă Muzeul municipal şi-a încetinit activitatea. Din cauză că localul ce i-a fost destinat dela început, reclamă reparaţii radicale, colecţiile muzeului au fost mutate în alt local impropriu, unde nu pot fi expuse în mod convenabil. De altă parte, săpăturile în preajma capitalei au fost şi ele părăsite, nu ştim din ce cauză. In sfârşit comitetul de conducere s'a descompletat.

In orice caz ar merita să se pună în discuţie problema, dacă este avantajos ca primăria să facă cheltuieli cu reparaţia radicală a vechiului local, sau ar fi mai nimerit să construiască un local nou, modern şi amenajat după toate cerinţele ştiinţei muzeistice.

Localul vechiu, o simplă casă boierească din prima jumătate a veacului al XIX-lea, nu prezintă nici din punct de vedere arhitectural, nici istoric o importanţă mai mare. El este insuficient, ca mărime, pentru desvoltarea ce a luat-o până astăzi muzeul şi va fi complet inutilizabil peste câţiva ani. In sfârşit în punctul unde este aşezat acest local strică întreagă simetria şi frumuseţea oraşului.

Prin urmare, în interesul propăşirii muzeului ar fi ca el să fie destinat pentru alt scop — părerea mea este că ar trebui dărâmat — iar pentru muzeul municipal să se construiască un local spaţios şi sobru, luminos şi aeristi, demn de capitala unei ţări ca România.

Cu acest prilej aş mai avea de făcut o propunere. Orice muzeu, şi mai ales un muzeu orăşenesc, trebuie să-şi limiteze activitatea de colecţionar în cadrul ce i s'a fixat şi potrivit scopului ce urmăreşte. In ultimii ani însă muzeul municipiului Bucureşti a achiziţionat şi expus un mare număr de obiecte sau chiar colecţii întregi, cari nu aveau absolut nici o legătură cu trecutul oraşului nostru.

Aceasta este o mare scădere de oarece contribuie la deformarea caracterului unitar al colecţiilor şi impresionează rău pe cercetători şi pe vizitatori.

Deşi situaţia dificilă de astăzi nu permite să se facă cheltuieli prea mari, primăria Capitalei va putea găsi fondurile necesare pentru construirea unui local, în care monumentele privitoare la trecutul acestui vechiu şi important oraş să poată fi păstrate în condiţii bune şi expuse în mod instructiv atât pentru localnici, cât şi pentru vizitatorii străini.

IN ATENŢIA PUBLICULUI

O înştiinţare a ministerului afacerilor interne

Ministerul afacerilor interne aduce la cunoştinţa publicului următoarele:

1) Publicul se prezintă în audienţă aproape numai pentru chestiuni cari privesc alte ministere, solicitând intervenţii pe cari ministerul afacerilor interne nu este în drept să le facă.

Din această cauză se pierde timp zadarnic.

2) Relativ la cererile privind ministerul afacerilor interne, publicul este rugat să şi le formuleze în scris, cu date precise, să le predea la cabinetul ministrului, arătând adresa, spre a se comunica răspunsul.

In modul acesta se evită pierderea de timp şi pentru public şi pentru ministru.

3) Se primesc la minister numeroase cereri pentru ajutoare băneşti, cu toate că publicul a fost prevenit că nu sunt fonduri disponibile în acest scop.

4) Se primesc deasemeni numeroase oferte de serviciu, uitându-se că ministerul se găseşte în faţa problemei încadrării şi plasării unui foarte mare număr de slujbaşi din teritoriile deslipite.

5) Aducând toate acestea la cunoştinţa publicului, ministerul roagă, cu insistenţă, să se ţină seama de ele, pe viitor.

Memento

Calendar

MARŢI 8 OCTOMBRIE
Ort.: Cuv. Pelaghia.
Cat.: Brigita.
Prot.: Brigita.

*

Răsăritul soarelui 6.23; Apusul soarelui 17.44.

Cu un fast impunător, regele Carol I intră în Capitală (1878), după războiul de neatârnare.

FAPTE ŞI GANDURI DIN ALTE VREMI
8 OCTOMBRIE

1408. Alexandru cel Bun a încheiat în veacul al XV-lea, un tratat vamal cu Polonia. Acest act a fost redactat şi încheiat la Suceava, capitala Moldovei de atunci. Pe lângă faptul că acest tratat vamal ne dovedeşte relaţiile noastre cu ţările vecine mai are şi o altă importanţă şi anume că, în el găsim multe amănunte despre ce producea ţara noastră, în acel timp, şi ce dări şi puncte de vamă aveam, punându-se astfel baza unei reglementări scrise asupra organizaţiei adminstrative, financiare şi vamale.

Actul începe aşa: **„Cu mila lui Dumnezeu, Noi Alexandru Voevod, Domn ţărei Moldovei**, am încheiat cu sfetnicii şi târgoveţii din târgul Liov (Lemberg) următorul aşezământ vamal, după cum trebue să umble ei cu mărfurile lor în ţara noastră, plătind vame mai uşoare de cum au fost în trecut...“ şi continuând arată cu ce şi cum să se facă comerţul şi care erau dările şi punctele de vamă.

Lembergenilor li se îngăduia prin acest act vamal să aibă, în Suceava, o casă a lor (agenţie) „în care însă să nu fie crâşmă, să nu se fiarbă bere, nici să fie căsăpie sau pielărie; căci pentru călcarea acestei opriri îngrijitorul casei va fi dat afară“.

La sfârşitul tratatului vamal stă scris aşa: „Atâta am făcut pentru Domnul nostru Regele Poloniei din toată Galiţia şi Podolia, care toate mai sus scrise făgăduim a o păzi totdeauna în veci-vecilor, nestrămutat, nici odată, pe cinstea noastră şi pe credinţa noastră, după dreptul creştinesc.

Martorii noştri sunt: Panul Jun Staroste, pan Mihailo dela Dorohoi, pan Vlad dela Siret, pan Oană Vornic de Suceava, pan Iatco, pan Ilians Paharnic; iar din partea oraşului Lemberg au fost martori ambasadorii: Măcico Kulikowski, Zemirstan Hanăs, Hanăs Verzest, Rus Nklius şi pisarul dela Lemberg, Hanăs.

Spre mai mare tărie am poruncit credinciosului nostru Brateiu Logofăt, a scrie şi a pune pecetea noastră cea mare“

GEORGE DINCA

Radio

EMISIUNI IN LIMBA ROMANA ALE POSTURILOR STRAINE DE RADIO
— (Ora românească) —

17.55: Posturile italiene (pe lungimile de undă 19.70 m. şi 25.51 m. în fiecare Sâmbătă.

18.20: Posturile italiene (pe lungimile de undă 19.70 m. şi 25.51 m.).

18.45—19: DUNĂREA (325,4 m.) 922 kHz. Bremen II 1339 m. şi posturile de unde scurte. DJA 31,38 m. şi DTP 25,31 m.

19.50: TIRANA (49,30m.) afară de Duminică.

20.15: ZEESEN (31,38m.)

20.30—20.40: DUNĂREA (325,4 m.) 922 kHz., Bremen II.

21.35: BELGRAD (49,18m.)

22.15—22.30: DUNĂREA (325,4 m.); 922 kHz. şi postul de unde scurte DJA 31,38.

22.20: Posturile italiene (pe lungimile de undă 16.84 m., 19.70 m., 25.40 m., 31,15 m., 41.55 m., 221 m. şi 263 m.).

22,40: *LONDRA* (261 m.).

22.30: DAVENTRY (30.96m.-49.59 m.-41,49 m.)

MARŢI, 8 OCTOMBRIE
RADIO ROMANIA, RADIO BUCUREŞTI şi POSTUL PE UNDA SCURTA 3,4 m.
6,45: ORA DIMINEŢII.
RADIO ROMANIA şi RADIO BUCUREŞTI

13: Ora; Cota apelor Dunării şi a barei Sulina; Informaţiuni artistice.

13.10: Orchestra Ionel Cristea: Noaptea-i a mea, vals de Nello Manzatti; Să-mi dai dreptul un telefon, slow de Dendrino; Copiii primăverii, vals de Josef Strauss; Banda albastră, de Krome; Romanţe şi arii naţionale; A mai trecut o zi, tango de Const. Vieru şi Zent de N. Chiriţescu; Reverie, de Ciprian Porumbescu (solo vioară: Ionel Cristea); Cât te iubesc, romanţă de J. Gheorghiu şi o horă.

14: Ora; Radio-jurnal (II).

14.20: Selecţiuni din Schubert (discuri): Fragment din Sonatine în sol minor (vioară: Isolde Menges; pian: Arthur de Greef); Tu eşti liniştea, lied (voce: Karl Schmitt Walter); Nerăbdare, lied (voce: Lotte Lehmann); Lied (voce: Heinrich Rehkemper); Balet din „Rosamunda“ (Orch. Filarm. din Berlin dirij. de Wilhelm Furtwaengler).

14.45: Radio-jurnal (III).
14.55: Jurnal cultural.

19: Meteorologia în slujba războiului de azi, de prof. Enric Otetelişanu.

19.15: Muzică de cameră şi vocală (discuri): Quartet pentru 2 viori violă şi violoncel de Debussy (Quartetul Calvet); Seară frumoasă de Debussy (voce: Claudio Muzio); Două lieduri de Reynaldo Hahn (voce: Vanni Marcoux); Noapte spaniolă de Massenet şi Bolero de Bizet (voce: Georges Thill).

22: Radio-jurnal (IV).

20.15: Concert de pian: Liviu Teodor Teclu: Partita în si demol major de J. S. Bach; Cântec de leagăn de Chopin; Variaţiuni în fa diez major de Liviu Teodor Teclu.

20.45: Vasile Alecsandri, caracterizarea lui în cadrul istoric ,de prof. Ion Petrovici.

21.05: Orchestra simfonică Radio, dirij. de Th. Rogalski: Don Juan, poem simfonic de Richard Strauss; Scarlatiana de Casella (pian solo: I. Filionescu); Capriciu spaniol de Rimsky-Korsakoff).

RADIO ROMANIA, RADIO BUCUREŞTI şi POSTUL PE UNDA SCURTA 32,4 m.

22: Radio-jurnal (V); Sport.

22.20: Jurnal pentru străinătate în limbile: germană şi italiană.

22.35: Din cantonetele lui Alecsandri: „Barbu lăutarul“ (Constantin Soreanu); „Ion Păpuşarul“ (Constantin Lungeanu); Conducerea muzicală: Const. Bobescu.

23.12: Dansuri din trei secole (discuri): Bourrée şi Gigă din „Suita No. 3 în re major“ de Bach (Orch. Conservatorului din Bruxelles dirij. de Désiré Defauw); Poloneza No. 1 de Chopin; Vals de Josef Strauss; Fox de Berlin; Rumba de Bochmann.

23.30: Jurnal pentru străinătate în limbile: franceză şi engleză.

RADIO ROMANIA, RADIO BUCUREŞTI şi POSTUL PE UNDA SCURTA 324 m.

6.45: Ora dimineţii.

RADIO ROMANIA şi RADIO BUCUREŞTI

13: Ora; Cota apelor Dunării şi a barei Sulina; Informaţiuni artistice.

13.10: Orchestra radio, dirij. de Const. Bobescu: Uvetură la „Dama de pică“ de Suppé; Potpuriu din „Voevodul ţiganilor“ de Johan Straus; Vals vesel de Provaznik; Humoresică de Dvorark; Sânge vienez, vals de Johan Strauss; Uvertură la „Bărbierul din Sevilla“ de Rossini.

14: Radio-jurnal II.

14.20: Continuarea concertului Orchestrei Radio: Menuet de Boccherini; Cortegiu nupţial de Grieg; Estudiantina-vals de Waldteufel; Uvertură la „Wilhelm Tell“ de Rossini.

14.15: Radio-jurnal (III).
14.55: Jurnal cultural.

19: Alecsandri şi Unirrea de Profesor Alex. Marcu.

19.15: Cântece pe versuri de Alecsandri: Hora Unirii (disc); Nicolae Păun (voce); Sergentul, de Caudella; Balada Griviţei de Ventura; Groza de Dima.

19.40: Muzică populară românească (discuri): Sârba lăutărească şi Hora dela vie (nai: Fănică Luca); Dragoste teişenească şi Inimă de putregai; Vine lelea pe colnic şi Hora mărţişorului.

20: Radiojurnal (IV).

20.15: Recital de vioară-Al. Teodorescu: Sonată în la minor de Schumann; Contradans de Beethoven; Scherzo de Dittersdorf.

20.40: Duete în I-a audiţie; voce: Maria Alexandrescu şi Aurel Alexandrescu: Seidler Winklerr: a) Ţi-am dat toată iubirea; b) In valea răcoroasă; c) Alesul şi aleasa; d) Eu nu te pot uita; Teiul de Schubert; Moş Ene pe la gene de Brahms.

21: ORA GERMANA:
I. Cuvânt despre Carossa de Oskar Walterr Cizek.
II. Hans Carossa citeşte din lucrările proprii.
III. Muzică germană (discuri): Simfonia de Joh. Christian Bach (Orch. simf. din Amsterdam, dirij. de Wilhelm Mengelberg); Adagio din Concertul pentrru flaut de Frederic cel Mare; Simfonia nr. 13 în sol major de Haidn; (Orch. filarm. din Viena, dirij. de Clemens Krauss).

RADIO ROMANIA, RADIO BUCUREŞTI şi POSTUL PE UNDA SCURTA 32,4 m.

22: Radio-jurnal (V); Sport.

22.20: Jurnal pentru străinătate în limbile: germană şi italiană.

22.35: Selecţiuni din „Tetralogia“ lui Rich. Wagner (discuri): Intrarea Zeilor în Walhalla din „Aurul Rinului“ (orch. filarm. din Berlin dirij. de Schmitt-Isserstedt) Scena dintre Wotan şi Brunhilda din actul 3 din „Walkiria“ (voce: Frida Leider şi Friedrich Schorr); Murmurul pădurii din „Siegfried“ (Orch. Operei din Berlin dirij de Leo Blech); Istorisirea, moartea şi marşul funebru al lui Siegfrried din „Amurgul Zeilor“ (voce: Laubenthal, Zador, List şi Orch. Operei de Stat din Belin).

22.30: Jurnal pentru străinătate în limbile: franceză şi engleză.

Pentru inimile caritabile

— In str. G. D. Palade 4 (mansardă) tânăra Margareta Seci, împreună cu o fetiţă de 6 ani, îndură toate mizeriile, fiind lipsită de orice sprijin şi fiind şi suferindă.

SOCIALE MUNCITOREŞTI

SĂPTĂMÂNA SOCIALĂ

MĂSURI NOUI LA MINISTERUL MUNCII.— REORGANIZAREA FARMACIILOR

Reexaminând problema organizării instituţiilor muncitoreşti, ministerul muncii, a luat deocamdată, două măsuri tranzitorii: a desfiinţat o seamă de comitete şi consilii parazitare, de esenţă democratică, şi a unificat unele servicii interioare.

Prima măsură este salutară.

S'au creiat, în ultima vreme mai ales, în toate instituţiile muncitoreşti, organe de pretinsă conducere, de inutilitate dovedită.

Mai mult, prin instituirea lor, s'a dat unui partid politic monopolul conducerii instituţiilor muncitoreşti.

Este un monopol recunoscut de toate guvernările de până acum, pornit din falsa cunoaştere a realităţilor şi dintr'o falsă credinţă...

Până mai eri se credea că fostul partid social-democrat, canalizează aspiraţiunile muncitorimei noastre, şi că pretinşii lui conducători — de zece, douăzeci de ani, aceiaşi — sunt singurii reprezentanţi ai muncitorimei.

Aceasta, pentrucă democraţia, din calcule de meschină aritmetică electorală, ridica la situaţii nevisate, aleşii unei muncitorimi, neconsultată niciodată. Iar consiliile din care permanent, nu lipseau aceiaşi reprezentanţi, constituiau pentru fondurile muncitoreşti, sarcini împovărătoare...

Comprimarea bugetelor şi noua concepţie a vieţii de stat, impunea aşa dar măsura la care s'a ajuns.

Mai puţin fericită ni-se pare însă, măsura centralizării unor servicii la ministerul muncii. S'au centralizat direcţiunile de personal şi registratura.

Nu e util şi mai ales, nu e practic, ţinând seamă de proporţiile acestor servicii.

Direcţiunea personalului din Casa centrală numai, are peste 10.000 de posturi.

A le uni cu cele 30.000 ale ministerului sănătăţii, înseamnă a îngreuna inutil singurul serviciu mai bine organizat.

De registratură nu mai vorbim. Cele câteva mii de hârtii care intră zilnic la Asigurărilor sociale, de ce să facă ocolul întregului minister?

In orice caz, să nu se facă aceiaşi greşală, cu serviciile de contabilitate şi contencios.

Pentru aceleaşi motive şi pentru altele despre care vom vorbi la vreme.

*

Ministerul sănătăţii a interzis evreilor — pe considerente de legitim interes naţional — dreptul de a lua în arendă farmaciile.

Inseamnă aceasta o chibzuită măsură de târzie protegiure a elementului etnic, dar mai înseamnă şi o mai târzie satisfacţie dată opiniei publice...

In adevăr, nicăeri ca în acest sector, elementul evreesc n'a dezvoltat o mai acaparatoare activitate.

Farmaciile, în marea lor majoritate erau conduse de evrei, care le exploatau neomenos, impunându-le caracterul şi însuşirile celui mai semit comerţ.

Dar decretul-lege care interzice evreilor şi practica farmaciei — nu vor mai putea fi întrebuinţaţi sub nici o formă în farmacii şi drogherii — înverănd unificarea regimului farmaciilor, permite în general arendările, numai pentru motive bine justificate.

Se intenţionează aşa dar, modificându-se legea sanitară, unificarea regimului farmaciilor.

Nu se mai puteau întârzia condiţiunile actuale, nu mai corespund principiilor nouilor rânduiri sociale.

La baza nouilor rânduiri, chiar în materia aceasta, să ţinem seama de cele trei mari postulate: primatul muncii naţionale, erarhia valorilor şi consolidarea familiei.

Origina etnică n'a fost până acum condiţie esenţială, erarhia valorilor ne luată în seamă, drepturile familiei nesocotite.

De altfel, problema va trebui examinată în întregul ei şi în lumina experienţii de până acum.

Să nu se mai concesioneze farmaciile decât prin concurs, să se admită transferările în cazuri justificate, să dispară drepturile de moştenire asupra farmaciilor şi în sfârşit, să se examineze chestiunea oportunităţii farmaciilor de stat.

Cel mai important capitol al legii sanitare, capitolul farmaciilor, se cere definitiv şi neîntârziat legiferat.

VINTILĂ F. PANTAZOPOL

Fondurile muncitoreşti

Ministerul muncii cercetează în clipa de faţă gestiunea instituţiilor sale muncitoreşti.

Este o măsură cerută de noi în repetate rânduri, menită să desvăluie felul în care se administrau fondurile muncitoreşti.

In aşteptarea rezultatelor atragem atenţia comisiunilor de anchetă, asupra aceluj blogoslovit fond al muncii, din care s'au plătit, excursii, banchete şi s'au făcut nenumărate cheltueli de lux şi de risipă.

In speciaj capitolul expoziţiei de muncă şi voe bună, trebue cercetat cu toată atenţia.

Să fie adevărat că licitaţia pentru construcţii s'a ţinut după deschiderea expoziţiei, iar recepţia după închiderea aceleaşi expoziţii?

Sunt svonuri care circulă şi care trebuesc curmate.

NOUA COMPUNERE A COMISIILOR DE RECEPŢIE LA MINISTERUL AGRICULTURII

Comisiunile pentru recepţia furniturilor, lucrărilor, maşinilor. uneltelor, pompelor şi altor instrumente ale serviciilor, direcţiunilor şi instituţiunilor ministerului agriculturii şi domeniilor prevăzute în buget cu excepţia administraţiilor şi serviciilor comerciale, se compun astfel:

A. *Pentru furnituri şi lucrări mai mari de lei 300.000 (trei sute mii):* d. Florea Stănculescu, arhitect inspector general cl. I, ca preşedinte; d. Hagi Paraschiv, subdirectorul delegat al contabilităţii, ca membru; directorul instituţiei sau direcţiei pentru care se face recepţia furniturii sau a lucrării executate, ca membru.

B. *Pentru furnituri şi lucrări mai mici de lei 300.000 (trei sute mii): Pentru maşini, unelte, pompe şi alte instrumente şi pentru lucrări de alimentare cu cu apă, toate acestea de orice valoare:* d. director D. Hagi Paraschiv, subdirectorul delegat al contabilităţii, ca preşedinte; un arhitect delegat al serviciului construcţiilor ministerului, ca membru; directorul sau un delegat al instituţiei sau direcţiei pentru care se cumpără furniturile, maşinile, uneltele, etc., sau pentru care se execută lucrările respective, ca membru.

Comisiunile vor lucra valabil cu cel puţin 3 membri prezenţi.

Funcţiunea de secretar va fi îndeplinită de un funcţionar indicat de preşedintele comisiunii.

Pentru recepţionarea furniturilor, lucrărilor. maşinilor, etc. ce reprezintă o deosebită importanţă, ambele comisiuni vor fi prezidate de d. secretar general al departamentului, în competinţa căruia intră instituţia, direcţiunea sau serviciul, căruia aparţine lucrarea sau furnitura.

Comisiunea dela punct B. se va completa cu specialişti după natura furniturilor sau a lucrărilor executate dela caz la caz, pe baza propunerii instituţiei, direcţiei sau serviciului respectiv şi aprobată de ministru sau de d. secretar general.

Convocările comisiunilor se vor face de preşedinte, care fixează ziua, ora şi locul recepţiei.

APARIŢIA PRESEI MINORITARE PE FRONTIERA DE VEST TREBUE REGLEMENTATĂ

Principiul reciprocităţii, cu aplicarea măsurilor luate de statul ungar, faţă de presa românească

Timişoara, 5 Octombrie

Intr'un articol trecut, ne-am ocupat cu situaţia presei evreieşti de limbă maghiară, renăscută la Arad, difuzată şi la Timişoara.

La cele scrise de noi s'au raliat şi alte ziare locale, cari cer suprimarea reînviatelor foi, cari n'au alt rol decât să samene vrajba în mijlocul minoritarilor dela frontieră, ţinându-i într'o permanentă stare de aţâţare, faţă de statul nostru. Apariţia acestor foi este în acelaşi timp şi suspectă, pentrucă se vând cu 1 leu opt pagini, deci într'o pierdere evidentă, prin vânzare neacoperindu-se nici preţul hârtiei, caz care trebuie să atragă atenţiunea siguranţei, pentru a se vedea, cine subvenţionează aceste foi, sau mai bine zis, cine îşi plasează banii şi cu ce scop într'o afacere deficitară pentrucă numai de dragul de a vedea prosperând presa maghiară, nimeni nu-şi riscă capitalul.

Articolul nostru pe lângă buna primire, de care s'a bucurat din partea opiniei publice, a atras şi critica câtorva izolaţi, interesaţi la prosperarea trustului de presă evreiesc Veröss & Max Fischer din Arad, cari au îndrăsneala să anunţe şi apariţia unui ziar românesc „Vestea“, pentru a otrăvi şi mintile româneşti, cu maculatura lor.

Noi atrăgând atenţiunea asupra reînviatelor foi arădane, cari se desfac şi la Timişoara, am cuprins în concluzii întreaga problemă, cerând să se ia măsuri pentru controlul apariţiei presei minoritare de pe frontiera de vest.

Alături de presa germană, care s'a desvoltat în condiţiuni demne, croindu-şi tirajul din contribuţia şi sprijinul cititorilor, s'a desvoltat în deplină toleranţă şi libertate şi presa ungurească, în mare parte redactată de evrei, cari după cum am menţionat şi în articolul trecut, n'au ce căuta în presa maghiară, locul lor fiind la ziarele, cari pot fi autorizate pentru coreligionarii lor.

In timp ce un milion jumătate români din Ungaria n'au dreptul la nici un ziar şi guvernul maghiar discută, dacă este oportun să aprobe editarea unui săptămânal, dar şi acesta nu la Cluj, ci undeva într'o măruntă localitate de provincie, în ţara românească se dau autorizaţii de ziare noui, iar presa minoritară creşte pe fiecare zi cu noui cotidiane, cari apar ca ciupercile după ploaie.

Dar ceace este şi mai suspect, toate aceste foi maghiare se vând cu preţuri mici, pentruca să atragă şi cititori români, cari la orele de apariţie ale fituicilor maghiare, ne având ziare româneşti, sunt nevoiţi să cumpere presa maghiară, pentru a se informa. Şi astfel la numărul cititorilor minoritari, aceste ziare câştigă şi un important contingent de cititori români, cari sprijină cu banul lor presa, care sapă temelia solidarităţii şi fiinţei statului nostru.

Dacă timp de douăzeci şi doi ani, n'am ştiut să avem o politică faţă de minorităţi, purtându-ne cu o manieră, care ne-a dus acolo unde ne-a dus, permiţând apariţia atâtor cotidiane maghiare, câte n'au avut ungurii nici în fostul imperiu, este timpul să ne revizuim metodele şi atitudinile. Dacă nici odată nu ne-am întrebat cu ce bani s'au putut edita şi păstra atâtea ziare zilnice maghiare pentruce să menţinem această atitudine, care ne-a dus la dezastru?

Este timpul să revizuim atitudinea noastră, care nu se mai poate numi toleranţă ci *crimă naţională. Pe graniţa de vest trebuiesc revizuite toate autorizaţiile în baza cărora apare presa minoritară şi tot ce este putred şi suspect trebuie curăţat.* Vom face operă, care ne va aduce mulţumirea presei cinstite, minoritare, concurată de elemente intruse, cari agită în numele unor naţionalităţi, cu care n'au nici o legătură, decât că le vorbesc limba.

Până nu este prea târziu, presa minoritară trebuie revizuită, iar numărul ziarelor, cari vor putea apare, să fie în raport cu numărul populaţiei şi în funcţie de regimul ce se aplică presei româneşti din Ungaria.

Cerem d-lui ministru Al. Constant să facă operă de dreptate pe frontiera de vest.

O. M.

Refugiaţi români

cari au trecut din Basarabia în România la 28 Septembrie pe la Ungheni

Creangă Agafia, Tighina, 1902, rusă, casnică, vine dela Tighina pleacă la Buzău; Marin Ioan, Tulcea, 1902, rom., călugăr, vine dela Chişinău pleacă la Buzău; Cojocaru Anton, Buzău, 1904, rom., călugăr, vine dela Chişinău pleacă la Buzău; Popa Vasile, Bălţi, 1893, rom., judecător, vine dela Bălţi pleacă la Buzău; Popa Stefanida, Soroca, 1899, rom., casnică, vine dela Bălţi pleacă la Buzău, Popa Valeriu, Chişinău, 1932, rom., elev, vine dela Bălţi pleacă la Buzău; Decusară Lidia, Bălţi, 1914, rom., casnică, vine dela Bălţi pleacă la Buzău; Decusară Anatolia, Bălţi, 1934, rom., casnică, vine dela Bălţi pleacă la Buzău; Decusară D-tru, Buzău, 1888, rom., colonel, vine dela Chişinău pleacă la Iaşi; Langa Ioan, Bârlad, 1890, rom., colonel, vine dela Chişinău pleacă la Iaşi; Cerchez Nicolae, Huşi, 1885, rom., farm. col. rez., vine dela Chişinău pleacă la Iaşi; Oarza Gheorghe, Iaşi, 1894, rom., lt.-col., vine dela Chişinău pleacă la Iaşi; Ilieş Ioan, T. Mică, 1895, rom. lt.-col., vine dela Chişinău pleacă la Iaşi; Făgărăşanu C-tin, Mizil, 1891, rom., lt.-col. vine dela Chişinău pleacă la Iaşi; Stoienescu C-tin, Ilfov, 1895, rom., maior, vine dela Chişinău pleacă la Iaşi; Epureanu Gheorghe, Dorohoi, 1896, rom., maior, vine dela Chişinău pleacă la Iaşi; Focşan Anibal, Mehedinţi, rom., maior, vine dela Chişinău pleacă la Iaşi; Budan C-tin, Covurlui, 1899, rom., maior, vine dela Chişinău pleacă la Iaşi; Landauer Hubert, Dorohoi, 1897, german, maior, vine dela Chişinău pleacă la Iaşi; Boteanu Mihail, Bacău, 1895, rom., maior, vine dela Chişinău pleacă la Iaşi; Buruiană Teodor Tighina, 1890, rom., preot, vine dela Chişinău pleacă la Iaşi; Mihai V. Vasile, Fălciu, 1905, rom., căpitan, vine dela Chişinău pleacă la Iaşi; Valter S. Jean, Brăila, 1901, rom., căpitan, vine dela Chişinău pleacă la Iaşi; Tane C. Petru, Ilfov, 1897, rom., căpitan, vine dela Chişinău pleacă la Iaşi; Georgescu Tiberiu, Dolj, 1898, rom., căpitan, vine dela Chişinău pleacă la Iaşi; Dincă T Ioan, Buzău, 1895, rom., căpitan, vine dela Chişinuă pleacă la Iaşi; Bălan Ilie, Brăila, 1905, rom., căpitan, vine dela Chişinău pleacă la Iaşi; Pânzaru I. Ioan, Dorohoi, 1905, rom., căpitan, vine dela Chişinău pleacă la Iaşi; Damian Cristea, R.-Sărat, 1900, rom., căpitan, vine dela Chişinău pleacă la Iaşi; Grezu Gh. C-tin, Dolj, 1907, rom., căpitan, vine dela Chişinău pleacă la Iaşi; Zira Socrate, Sinaia, 1899, rom., căpitan, 1899, rom. căpitan, vine dela Chişinău pleacă la Iaşi; Eremia Manole, Buzău 1903, rom., căpitan, vine dela Chişinău pleacă la Iaşi; Ioan I. Voinea, Buzău, 1902, rom. căpitan, vine dela Chişinău pleacă la Iaşi; Luminescu G. N., Mehedinţi, 1905, rom., locot., vine dela Chişinău pleacă la Iaşi; Negru Vasile, Tecuciu, 1902, rom., locot., vine dela Chişinău pleacă la Iaşi; Oläreanu Silviu, Fălciu, 1907, rom., subit., vine dela Chişinău pleacă la Iaşi; Borcea Vasile, Bacău, 1903, rom. plut.-maj., vine dela Chişinău pleacă la Iaşi; Popescu I. Radu, Vlaşca, 1895, rom. plut.-maj. vine dela Chişinău pleacă la Iaşi; Fărcăşeanu C., Dolj, 1912, rom., plut.-major, vine dela Chişinău pleacă la Iaşi; Grigoriu Virgil, Galaţi, 1904, rom., căpit., vine dela Chişinău pleacă la Iaşi.

DELA SOARE LA ATOM

de IOAN G. POPESCU
profesor universitar

Când pronunţăm cuvântul atom ne vine în minte o imagine, cu care ne-am obicinuit încă de când eram pe băncile şcoalei: o sferă materială, mică, mică de tot, atât de mică încât nu se mai poate tăia.

Indată însă ne amintim că am auzit şi am citit despre nucleul atomic şi despre electroni, corpuscule cari intră în constituţia atomului şi atunci imaginea cea dintâi se tot modifică, până când se preface într'alta tot atât de familiară. In locul grăuntelui masiv de materie, întrevedem acum un sistem solar în miniatură: un corpuscul central, nucleul, în jurul căruia se învârtesc ameţitor de repede alte corpuscule, electronii, aşa cum planetele se învârtesc în jurul soarelui.

Această asemănare a atomului cu sistemul solar, care ne dă o imagine uşor de înţeles a ultimei fărîme de materie, a fost de foarte mare folos în ştiinţă. Cu ajutorul ei s'au putut explica toate faptele şi descoperirile experimentale din ultima jumătate de veac.

Aşa dar în orice atom vom găsi un nucleu, încărcat cu electricitate pozitivă, corpuscul foarte mic, în care, însă, este concentrată aproape în întregime greutatea atomului. In jurul acestui nucleu se învârteşte un număr oarecare de electroni: un electron pentru atomul gazului hidrogen, doi eletcroni pentru atomul gazului heliu, trei electroni pentru atomul metalului alcalin numit litiu, mergând astfel până la 92 de electroni, în atomul cel mai greu şi mai complex, anume acela al elementului numit uran.

Aceşti electroni, cari nu sunt decât grăuntii cei mai mici de electricitate negativă, se găsesc în fiecare atom tocmai atâţia câţi sunt trebuincioşi ca să neutralizeze electricitatea pozitivă a nucleului, aşa încât orice atom este neutru din punct de vedere electric.

In mişcările lor în jurul nucleului, electronii urmează diferite drumuri circulare cărora li se zice orbite, aşa cum li se zice şi drumurilor urmate de planete în jurul soarelui.

Pe orbita cea mai apropiată de nucleu se află la orice atom doi electroni (afară de hidrogen care are numai unul singur). Pe fiecare dintre celelalte orbite se află unul până la opt electroni. Aşa, de exemplu atomul de heliu are o singură orbită cu doi electroni. Atomul de oxigen are pe prima orbită doi electroni şi pe a doua şase. Atomul de fluor (fluorul este un gaz gălbui, frate bun cu clorul, dar cu însuşiri corozive mult mai puternice) are pe prima orbită tot doi electroni, iar pe a doua şeapte. Atomul de neon, acel gaz care dă lumina roşie frumoasă a firmelor luminoase, are pe orbita a doua opt electroni. Atomul de fosfor are doi electroni pe prima orbită, opt pe a doua şi cinci pe a treia; şi aşa mai departe.

Această repartizare a electronilor pe diferitele orbite a îngăduit explicarea încadrării atomilor în sistemul periodic al elementelor, alcătuit de chimistul rus Mendelejeff numai după însuşirile chimice ale diferiţilor atomi; iar jocul posibil al electronilor, de pe o orbită pe alta, aşa cum l-a dovedit pe cale matematică învăţatul fizician danez Niels Bohr şi cum l-au verificat toate rezultatele experiementale privitoare la emisiunea radiaţiunilor luminoase vizibile şi invizibile, a contribuit în foarte mare măsură la progresul ştiinţei din ultimii 40 de ani.

Prin urmare modelul de atom asemănător cu sistemul solar, uşor de înţeles de oricine, este îndreptăţit şi de rezultatele teoretice şi experimentale întemeiate pe el.

Se înţelege că în aceste condiţiuni toată lumea era satisfăcută.

Şi totuşi în ştiinţă nimic nu este definitiv; modelul de atom al lui Bohr a trebuit şi el să fie revizuit şi modificat, mai ales când a început să se constate că nu este tocmai aşa de simplu cum se bănuia la început. In ultimii şeapte ani concepţia despre alcătuirea atomului s'a schimbat mult, pe măsură ce cercetări tot mai migăloase au îngăduit fizicien